

Республикэ зэрэтийэм ишыуагъэкэ...

**Адыгэ Республикэр зызэхащагъэр ильэс
25-рэ зэрэхъугъэм фэгъэхьыгъэ 1энэ
хъураеу тыгъусас гуманитар
ушетынхэмкэ Адыгэ республикэ
институтын щыкыуагъэм хэлэжьагь АР-м и
Лышъхъэу Тхъакуущынэ Аслъан.**

Юфтхъабзэр зэрищаагь инсти-
туутын ипащэу Бырыр Батыр-
бай. Республика статус тиэз
зэрэхъугъэм шуагъэу кыыхы-
гъэм, аш гъогоу кыкыгъэм,
джааш фэдэу ныдэлфыбзэм
изэгъешэн, адигэ хабзэм кыы-

дилтытэрэ шапхъэхэр гъэцэкэ-
гъэнхэм, тильэпкэ ишэн-зэхэ-
тыкэхэр гъэлтэлгээнхэм, нэ-
мыкі юфыгъохэм къэзэрэгүү-
гъэхэр атегушыгъа, доклад-
хэр кашыгъэх.

Ильэс 25-кэ узекілэбэжьемэ

республикэ тиэз зэрэхъугъэм
имэхъанэ, адигэ лъялкыым ыб-
зэ, икултурэ, ишэн-зэхэтыкэ-
хэр кыуухумэнхэм ар зэрэфэ-

юрышыгъэр АР-м и Лышъхъэ
ипсалэ кыышыгъицэштэг. Гу-
мэкыгъохэр щыгъаэх нахь мы-
шэми, республикэр пытэу ытэз
теуцон, ыпэкэ лъялкотэн зэри-
лэгъэхэр анахь шыхыаэу рес-
публикэм ипащ кыгъэнфагь.

РЕСПУБЛИКЭ ЗЭНЭКЬОКЬУ

Муниципальна тхылъеджэпэ анахь дэгъур

Республике зэнэкьюкум изэфэхысыжхэмкэ мэфекийн кыышыгушылагъыг ыки и теклоногыгъэр кытдээжыгъяхэм афэгушуагъ АР-м культурэмкэ иминистрэ итуадзэу, зэхэцкэ комитетын зэнэкьюкумкэ итхаматэу Шэуапцэко Аминэт.

Аш игушыгъэр джырэ лъехъан муниципальнэ тхылъеджапэхэу республикэм итхэр 144-м зэрэнэсигъэр, ахэм мы аужырэ ильэсхэм бгүү зэфэшхыхэмкэ къэралыгъом 16-ынэгъу дэгъу зэраригъэготырэ, 16-ынэгъи машинахэр нахыбэм зэрэгтэгъэр, а зэкэ зэрифэшшуашу гъэфедэгэйнхээ зэрэфаэр кыхигъэшыгъ. Зэнэкьюкум ия II-рэ чэзыу зэфэхысыжькэ мэфекийн хэлажэхэрэм къафэгушуагъ. Республике зэнэкьюкум дэгүүцэр кыышыдэхыныр зэрэмьыпсынкагъэр, аш

къэралыгъо унашьом тетэу шапхъэу пылыгъэхэм, ахэр зыфукочыгъэхэм щытхур кызвэрдахыгъэр кытыагъ.

Муниципальнэ тхылъеджэпэ дэгъоу кыхагъэшыгъ (хэлэжьагъэр 63-рэ), 9-мэ дипломхэр, къэгъагъэхэр министрэ аритыгъэр.

Ахэр: Адыгэхъалэ игупчэ тхылъеджапэ (пащэр М. Хьаткъо), Джэджэ районымкэ гупчэ тхылъеджапэ (16-ынэгъетыр Б. Аульэ), Мыекъопэ районымкэ Абадзехскэ чыпэ тхылъеджапэ (пащэр Н. Поляшнекэр), Теуцож районымкэ псэуплэ Шевченкэм итхылъеджапэ (16-ынэгъетыр Р. Багасян), Шэуджэн районымкэ къуаджэу Пыщычэу итхылъеджапэ (пащэр М. Иныхыу), Кошхэблэ районымкэ Вольнэм дэт тхылъеджапэ пащэр Л. Максимовар), Красногвардейскэ районымкэ Хьатикъуае итхылъ-

еджапэ (16-ынэгъетыр С. Тхэльянэр), Тэххутэмьыкье районымкэ Щынджые къоджэ тхылъеджапэ (пащэр С. Мэзыуҗъэкъу), къалэу Мыекъуапэ и Гупчэ къэлэ-модельнэ тхылъеджапэ (16-ынэгъетыр М. Горькэм ыцэ зыхырэ (пащэр О. Гавшинар).

Дэгъумэ анахь дэгъуж-хэри къэнэфагъэх:

Я III-рэ чыпээр — Тэххутэмьыкье районымкэ Щынджые къоджэ тхылъеджапэ (пащэр Мэзыуҗъэкъо Саид).

Я II-рэ — Красногвардейскэ районымкэ Хьатикъо тхылъеджапэ (16-ынэгъетыр Тхэльэнэ Светлан).

А I-рэ чыпээр — къалэу Мыекъуапэ и Гупчэ къэлэ-модельнэ тхылъеджапэ (16-ынэгъетыр Ольга Гавшинар).

Тапэкихъя республикэм ит чыпэ тхылъеджапэхэм ялошшэн гъэхъагъэхэр щашынхэу ыки псаунгыгъ ялангуяа къафэлэгэулагъ Лъяпкэ тхылъеджапэ идирукторэу Къыкъ Бэлэ. Пыщычэу къоджэ тхылъеджапэ егүгьююлоф зэришэрэм пас республикэм ипрофсоюз иахьшэ шүхъафтын ритыжыгъ. Аш пыдзагъэу республике семинарэу «Библиотека в информационном пространстве: планы и идеи» зыфиорэр клаагъэ.

МАМЫРЫКЬО Нуриет.
Сурэтыр авторым тырихыгъ.

2016-рэ ильэсийн Адыгэим ит тхылъеджэпэ зэфэшхъяфхэм азыфагу республике зэнэкьюкуу щыкъуагъ. Ар Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо программаар «Развитие культуры на 2014 — 2018 гг.» зыфиорэм къыдыхэлтигъэ Йофтхъабзэхэм ашын. Аш ичэзыу зэфэхысыжьэу анахь тхылъеджэпэ дэгъухэр кызыщихагъэшыгъэхэр шэклюгъум и 18-м Лъяпкэ тхылъеджапэ щылагъ.

ЧЫОПС ЮФЫГЬОХЭР

Хэшъаер кызэрэгъэнэштэйн фэбанэх

Кавказым хэшъэе чыгхэр (самшитыр) кызыщихъэрэ ильэс миллион 15 хуугъэу экологхэмрэ специалистхэмрэ къяло. Ау ахэр къодынхэм ишыгъэгъагъэр охтэ мэкид дэд — аужырэ ильэсипилтифыр ары. Ар зыфызэшлокъыгъэр американскэ хамгырашьоу «огневкэкэ» заджэхэрэр ары.

Автономнэ мыкоммерческэ организациеу «Кавказым ичыопс и Гупч» зыфиорэм игнеральнэ директорэу Рената Шюшайте кызызэриорэмкэ, Кавказым кызыщихъэштэйн хэшъэе мэзхэм охтэ къэхэм бэдээдэ кызызрашькагъэр чыюпсам инэу къегоощ.

— Амышлэу тихэгъэу кызырашьгээ шхүхьашлэв ильэситфыр Кавказым кызыщихъэштэйн хэшъаехэм япроцент 90-р ыгъэкодыгъ. Псаоу къэнэжыгъэ чыпэ мыинхэр кызызэтетымыгъанхэкэ, ижирэ лэшэгъэхэм къащегъэжьагъэу Кавказым кызыщихъэштэйн хэшъаер тэлэхэкыпэн ылтэхэкыщт, — ело аш. Специалистхэм аш кызыдрагъаштэ, хэшъэе чыгхэр кызыщихъэштэйн анэмькэ щымыгъсэүшүүт псуушхъэхэри, кызыщихъэштэйн узхэри, къэгъагъэхэри зэрэшьиэхэр къяло.

Икыгъээ ильэсийн хэшъэе мэжжье огневкэм ымыгъэхэдэгээ кызыщихъэштэйн ашын Адыгэир. Мыекъопэ районым ит Цы-

кэми ахэбгээтисхъажынхээ пльэкыщт. Экологхэм яцыхъэтэль кыагъотыжыгъэ мэжжье-хэр кызызэтырагъэнэштэхэм, Кавказым хэшъаер зэрэшьмыкодыштим.

Специалистхэм кызызэралорэмкэ, хэшъэе мэжжье-хэр къэгъэнэгъэнхэм фэшл биологическэ препаратхэр уцуцгъо пчагъэрэ атыракэнхэ фое. Тызхэт ильэсирекъыфекъэ чыгхэм ар джыри тлогъогочто атыраутхэшт.

Тыдэ кыкыгъа огневкэр?

Урыснэем амышлэу ар кызырашьгээ 2012-рэ ильэсирекъэ ары. Къалэу Шъачэ щыкъогъэ кымэфэ Олимпиадэр къэмсызэ хэшъэе куандэхэмкэ къалэр агъэдэхэнэу фэягъэх.

Италием кырашыгъэ къутамхэм огневкэр ахэсэу кыччэлэгъэ. Ильэситуукэ ар бэгъуагъэ. Къалэр къэзэгъэдэхэу ыпэктэ дэтыгъэхэм, агъэтэйсигъэкэ куандэхэм ар атизигъ. 2013-рэ ильэсийн хылышом километрипшил пчагъэхэм ар ашышхъухьашлэштэгъ, еланэ мэзхэм ахэт хэшъэе чыгхэм анэсигъ. 2014-рэ ильэсийн огневкэр арэ кызызыха-гъэштэгъэгъэ чыпэ километрэ 400 фэдизкэ пчагъэхэм ар къащагъотыштэгъ.

2015-рэ ильэсийн ар Грузи-ем, Кырым, Краснодар краим ыки Адыгэим къанэсигъягъ. Къалэм игъогухэм атет декоративнэ куандэхэм атесэу экологхэм кыхагъэшыгъагъ. Ашеронскэ ыки Мыекъопэ районхэм ашальэгъущтэгъ.

Мэзым хэт хэшъаер чыгыгъ

фэдэу мэки, метри 4 — 10 ильэгэгээ мэхъу. Аш хъамлырашьор кызытибенакэ, алэ тхапэхэр ашхых, еланэ къутамэ цыкъухэми ашхъасырэп. Ары кыышышыгъэ Кавказым зеригушхохэу илэгээ тисэхэштэйгъэми.

Хэшъаер чыопсым изакьол ыгъэбаирэр, илэгэтуу уцхэм ахалхъэ, анахьэу бзыльфыгъэхэм агъэфедэрэ косметикэр рагъебаи.

Тэ тимэхэм ахэт колхидскэ хэшъаер Урысие Федерацаем, Адыгэим ыки Краснодар краим я Тхыль плъыжхэм адагъэхъагъ. Ар зыкъодыкыпэкэ, чыопсым изытэз эхъокыныгъэхэр фэхъущтых, Кавказым иекосистемэ зэшьицьошт.

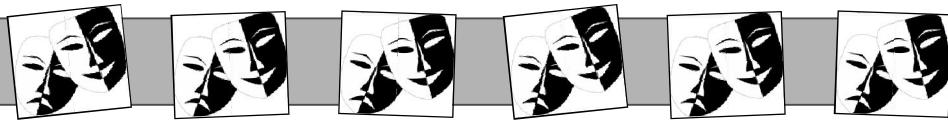
Экологхэм яшьыпкъ

Хэшъаер ифэшьошэ чыпэ Кавказым щебгэгъотыжынхэм ифыбэ пыль. Аш дэмьшьхахэу экологхэм иоф дашэнхэм фэхъазырх.

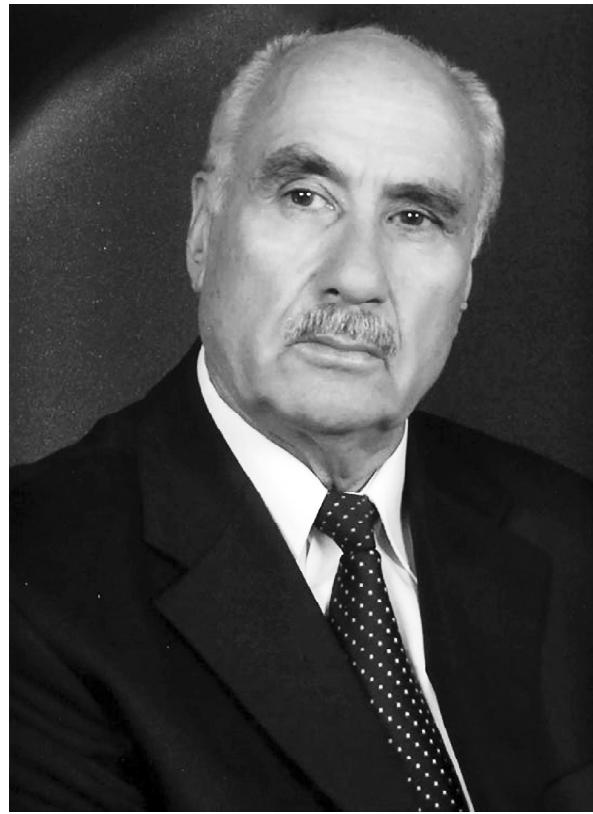
— Ильэситу-ыгъэ шэнаутхэр хэшъэе мэз цыкъухэм джыри атыраутхэштых, — кыытуагъ «НАБУ-Кавказым» именеджерэу А. Мартинович. — Мэжжье итээ экологхэм кыхагъэштэгъэхэр зэхэбгэхъожхэмэ, гектарилл мэхъу. Экологхэм чыгхэр кызызэтырагъэнэштэхэмэ, а чыпээр хэшъэе къэгъэкыпэу Кавказым илэшт.

ШЬАУКЬО Аслынгуаш.

АРТИСТЭУ КЫКІ ЮР

сэнхъат зыгурэ зыпсэрэ хэтлагъэу кыгъашэгтээ ильэс 80-м щышэу 55-рэ фэдизым Адыгэ Республикаан и Лъэпкъ театрэу Цэй Ибрахьимэ ыцікі щитым исценэ тет. А уахтэм кым-клоц ролэу кышыгъэхэмкі эплъыхэрэг ыгъэрэзэхэу, ыці дахэкі раригъяловэ мэспэу. Иактерскэ сэнхъат цыфхэм зэрящылагъэм ыгъэгушхоу емызэшыжъэу иофшіэн лъегъек-куюатэ, зыфшыпкъэ театрэм ишытхуу еїты.

Театральнаа искусствам гъэхъагъэу щырилехэм япсыгъэтын лъаплехэр Кыкі Юрэ кыллэжыгъэх. Ахэр щытхууцэхэу «РСФСР-м изаслуженнаа артист», «Адыгэ Республикаан инароднаа артист», медалхуу «За доблестный труд», «Адыгэ-им и Щытхуузех» зыфлохэрэ, щытхуу тхиль зэфшыхаффхэр. Төүчжюу районымрэ куаджэу Нешъукъуаэр яцыф гээшүаагь.

Кыкі Юрэ шынкъэнэгъэ зыбгъодэль цыиф, гукіэгъуш, адагэгъэшхо хэль. Сценэм дыттхэм къадэххурэ щылэмэ, игуап, ныжыкылэмэ ашгушхукы. Сэмэркъео хэлтыр гүүнчч.

Искусствам ыцыпэ төуцо

Юрэ ицыкльгом щегэжкагъэу орэд кылоным, къэшьонным апшагъэу щытыгь. Ягунэгүү лыжкагъэу Удыкъеко Модэ ишыкъепшынэ макъэ зэрэзэхихэу (ежы Юрэ кызэршиотэжжырэмкі) чьэштигь, адагэ мэкъамехэм клаалехэр Модэ къадигъашоштыгъэх. Къоджэ еджаплэм чэсифэ художественнэ самодеятельностям чанэу хэлажэштыгь. Адагэ ансамблэр чылэм зыкоклэ игушоштугь, ыгъатхвэштигь орэд кызыэраром, кызыэрэшхөхэрэм. Шоигъуагь ахэм афэдэхүнэу. Оредыло цэрылоу Кыкі Зулхаджэ юшштигь къашьом, оредым Юрэ зэралытыр, кэлэеаджэхэр кызыэрэштигхэрэр, музыкальнаа училишэ горэм кломэ зэрэшоигъор. Ансамблэм ипащэхэр аш зыщэгъэгуазхэм, Юрэ исэннаущыгъэ уасэ фашы аштагь.

Ансамблэм юф щишлагь ильэситэ фэдизэрэ. Кылоштыгь

ТЕАТРЭ ИГУПШЫС,

Нешъу-
куае
икілэ
пүгъ
Кыкі
Юрэ. Зи-

вэмкі э къэралыгьо институтэу А.В. Луначарскэм ыцікі щитым (ГИТИС-м) Кыкі Юрэ аштэ.

Студентыгъо ильэсхэр

Артист сэнхъатыр зыгу риҳырэ клаалехэу, пшашъэхэу Москва еджакло клаагъэхэр азы гухэлъым — адагэ театральнэ искусствам фэлэжъэнхэм зыфарьесэнным яшыпкъэу фежъагъэх. Адагэ студиен ихудожественнэ пашэу, профессорэу М. П. Чистяковыр, кэлэеаджэхэр яшыпкъэ дэдэу кылпальгъэх, сэнхъатэу кылахыгъэм икъу фэдизкі э фэсэнхэм дэшхъалахгъэхэп.

Мафэ къес сценическэ этодхэм, пъесэ зэфшыхаффхэм япшыгъохэм юф адашэ, къафаутэ, къараагъэльэху. Учебнаа спектакльхэм ягъэххазырын фежъагъэхэу эпизод горэм шлокынхэ альэкъирэп. Юрэ кышыирэ ролымкі э чылпіэм зэрэзеклон, чэгъчэль мэхбани эу илэр зыфэдэр, темпераментыр кызыщыхигъэшын фажэсштакхэр зэрэгжийхээрэм икъэбар зэхихыгъэ. Гастролым щылагъэти, зыкъаригъэтупчи къесыгъ театэрэ зычэйт унэм. Аритгъэх ишыкілэгъэ тхильхэр. Зыфалогъэ мафэм сценэм къыдэклияе, ишшэрильхэр егъэцаклэх: усеми баснэми дэгэу къяджагь, кынчагь «Мэлахом иорэди». «Джы къашьо» кызыралом пианисткэм кыригъээгъэ къэшшо поянкіэм иримтэ дыригъаштэу, машло кэлэтекуагъэм фэдэу къэшшуагь «икъущт» алофэ. Аш ылужи этод кышыгъэгъэ темэу къыратыгъэмкі. Комиссием хэтмэ зэдьрангъаштэу театральнэ искусст-

орэди, къашьоштыгь, зэришэштыгъэх концертхэри. Ансамблэм ишыкілэгъэ дэдэу кычкээгъэ Юрэ. Ау аш кыкілэлтыкъягъэм ежэгъахэп зыпарэки. 1957-рэ ильэсым игъэмафе Москва театральнэ институтын кыкыхи. Мыекъуапл къэклиягъэхэу артист сэнхъатым фагъэсштакхэр зэрэгжийхээрэм икъэбар зэхихыгъэ. Гастролым щылагъэти, зыкъаригъэтупчи къесыгъ театэрэ зычэйт унэм. Аритгъэх ишыкілэгъэ тхильхэр. Зыфалогъэ мафэм сценэм къыдэклияе, ишшэрильхэр егъэцаклэх: усеми баснэми дэгэу къяджагь, кынчагь «Мэлахом иорэди». «Джы къашьо» кызыралом пианисткэм кыригъээгъэ къэшшо поянкіэм иримтэ дыригъаштэу, машло кэлэтекуагъэм фэдэу къэшшуагь «икъущт» алофэ. Аш ылужи этод кышыгъэгъэ темэу къыратыгъэмкі. Комиссием хэтмэ зэдьрангъаштэу театральнэ искусст-

гъэхыгъэ хъумэ къыоклурэп, укызыэланэ, ау къэшшырэ образым фэгъэхыгъэмэ, удынгъэ уштым хъущт, ара? Арэп ашыгъум. Къэгъэущ уитемперамент ролым уйтэу. Джашыгъум артист ухуущт, — кыриуагь М.П. Чистяковым, — къежуугъэжъэжъ. Зытю-зыщэ кызыашыжъ нэуж профессорыр зэрэшхыпциштыгъэмкэ къэшшэнэу щытигъ Кыкырэ ролым зэрэххагъэр. Юрэ кыриуагь гүшүлэхэр студиен щеджэрэ пэпчэ зэрэфэгъэхынгъэр зэрээхашаагъэм игугуу бэрэ ашыжыгь. Джаущтэу актерскэ искусствам ишъэхэр къахальханхэм ильэситым дэлэжэгъэх.

Гъэшэгъонхэу, гум къинэжхэу ильэсхэр клаагъэх. Концертнэ купэу студиен щызэхашаагъэм Кыкырэ хэтэу къашьоштыгь, къылоштыгь орэдхэр. ГИТИС-м имызакъо, нэ-

мыкі институтхэм, юфшілпэ зэфшыхаффхэм къащатырэ концертмэ адагэ шуашэр щыгъэу ахэлажъэштыгь игуапэу. Уельзүжынэу щытигъэп. Бэмэ агъашаагъу хагъеунэфыкыщыгь пластике пшыхалапуу илэмрэ ымэкъэ чан гохьрэ.

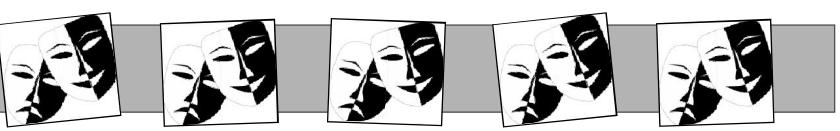
1962-рэ ильэсым еджэнир къаухышь, зэрэкупэу Адыгэ студиер хэкум къэлжээ. Зэдеджагъэхэу, зэныбдэжэхэу, Адыгэ театрэм фэлэжъэнхэу артист сэнхъатым фагъэсагъэхэу Кыкі Юрэ, Пэрэныкъо Чатибэрэ Разыетрэ, Хэкуж Сарэ, Клурашынэ Аскэр, Хүйт Юсыф, Мурэтэ Чэпай, Хуурым Марынет, Тхъаркъохъо Сарэ, Айтэчыкъо Мыхынамодэ, Устэкъо Мыхынтарэ, Уарпэкъо Аслълан, Бэгъужъэкъо Микад, Тырку Казбек, нэмийхэми Адыгэ хэку драматическэ театрэу А. С. Пушкинны ыцікі щитым юфшілпэ щырагъэх.

Апэрэ спектаклыр

Дипломнэ спектаклилпэ институтым щаагъэцүүгъэхэр театрэм ирепертуар хагъэхьагъэх. Ахэм ашыщэу Юрэ роль къынэшшиштыгъээр тхаклоу Еутых Аскэр ипъескээ агъэуцугъэ «Бэзильфыгъэ цыклюр» ары. Мыслы-мылэжээ ерүуджэу Бэчмызэ иролькі элпэрэу Кыкырэ тисценэ къытэхъагь. Ар гүштэгъуаджэу, хээгээ-шахаклоу кыгъэлъэгъуагь, нэмийппэ фыуигъэшын, уигъэумысын ылъэкъигь. Ептыгъэмэ зэхашаагъэ артистым къулайнэгъэу илэри ышлэн ылъэкъынштыри. Спектаклыр агу рихьэу Мыекъуали къуаджэхэм аще-плыгъэх.

ЫНЫБЖЬ ИЛЬЭС 80 ХҮҮГҮЭ

ИГУМЭКІ, ИГУШЪХАП

Апэрэ спектаклэу ныбжы-
кіхээр зыхэлжьаагъэхэу театрэм
щагъэуцугъэр Индием иписа-
тель цэрылоу Р. Тагор ирома-
нэу «Крушение» зыфиорэм
техыгъэ пьесэу «Гангэ ыпхъу»
ары. Зыгъэхвазырыгъэр теат-
ральнэ институтым ирежиссер-
скэ факультет иаужырэ курс
истудентыгъэу Тхяакуущынэ
Налбый. Кыкы! Юрэ мыш кыы-
шишыгъ Окхой зыцэ калэм
иропль. Зэрэтигъэлзэгъурэмкэ,
пшъашъэ дахэу Хемнолини
гъэпцагъэкі кыыдерэхи на-
хыбыэ фаеп, гухэль бзаджэ-
хэр илэх. Пыупкыгъэм фэдэу
игүүшүэ кіекхэри, итеплъи,
илокіэ-шыкхэри, үүшхыпцык
дыджэу ыүүпэ кырычыи, нэ-
мыкырэ амалэу ыгъэфедагъэ-
хэри образын икъыззэхүүн ар-
тистын дэгьюо фигъэлжьаагъэх.

Лыхъужым иобраз

«Гангэ ыпхъу» къыкІэлты-
кluагъ Хэгъэгу зэошхом ехын-
лэгъе спектаклыр. Драматургэу
Шхъялпъекъо Хыисэ игерои-
ческэ драмэу «Даут» зыфи-
лорэр зыгъяуцугъяр режиссерэу
Шэуджэн Мэджкыд, Даутэ ироль
къэзышыгъяр КыкI Юр. Мыщ-
кэ театрэми артистми пшъэ-
рылышхо ялагь. Къагъешып-
къэжыгъ ыкIи. Советскэ Со-
юзым и Лыхъужъэу Нэхэе
Даутэ иобраз шыыпкъагъэ хэ-
льэу къытыным КыкI Юрэ
ицэлэсэныгьи, ыгүи, ыкluачи,
исэнаушыгьи зэкIэ ритыгъэх.

Батальонным икомандирэу, старшэ лейтенантэу Нэхайим идзэкөлхээр пый мэхъаджэм бгъэкэ пеуцужьыгъэх, псэемыблэжьэу мэзаох. Командирыр ящысэтехыпэу лыгъэ зерхье. Зэо машшор дээзыгощирэ дзэкөлхэм — ахэр урсых, адигэх, туркменых, нэмыхых. Пято гүйцэх афырич

Цыфыгъэкіе зэрэдэзекорэм икъэгъэльэгъон авторими режиссерми аготэу лъшэу ынааэ атыригъэтыг артистым, арэүщтэу ролыр ыгъэпсыгы.

Спектаклыр агуяа Пэнэжкьын кьюае кызыща гэлэгъогъэ пчыхъэр пыцгыупшэжынэу щитэл. Сэри театрэм сыдакли аш сищылагь. Культурэм и Үнэ тывсынгээ нэкл имыэжьэу цыфыр чиз. Нэхайим иныбджэгъухэр, илахьылхэр, илофшигъухэр, райкомынрэ райисполкомынрэ ялофышлэхэри чэссыгъях. Лыхъужьым иккуаджэу Очэпшье кыкыгъэри бэ. Гумэкіеу Юрэ кьот кулисым. Даутэрэ спектаклым щальэгъущт сценническэ образынрэ зэрээра гээштэйр дэгъоу ешлэ. Аш игумэкі зыхэкын ымыльэкынрэ: «Агу рихын шыулаа, ежь-мэ ашлэрэ Даутэм тезгээфэн шыулаа?»

Лыыхъужкыым янэ залым зэрэч-
чэсыр кызырылом, нахь лъэ-
шихэу зэльиштагь гумэкым.
Пэлухъор кызызэуахи кызыра-
гъажьэм, гумэкыр ӏækыб хъу-
жьи, ежыррэ ролымрэ кыз-
зэфэнагъэх. Иактерскэ ӏэпэ-
ӏэсэнгыгэ кызызэрихъэу фэльэ-
кыщтымкэ къогъанэ ышыгъэп.
Къагъэльэгъуагъэр лъэшэу агу
зэрэрихъыгъэм ишыхъатэу бэ-
ре ӏегу къафытеугъэх.

Даутэ янэу Щэрифэ сценэм къыдашае зэхъум, Юри пэгъо-
кыыгъ. Гуфапльэу ынэгу къы-
клапльи. Іапл! къырищэкъыгъ.

— Тхъауегъэпсэу, сиклал, скъо иклэрькіэу сапашхъэ кын-

бъяуцожыгъ, — кырыуягъ.
Іэгу тео макъэм икіерекіеу
зықыиіэтыхъыгъ. Сценем ращ-
хыхъызэ, ным кыззериокыгъ:

— Тхъэм насыпышо уешл, сикъал.

Кыкы! Юрэ ныбжын щымы-
гъупшэжбышт гүшүйэ фэбэ лъэ-
шых ахэр. Артистымкіе сыда
ар зымыуасэр!

Рольхэр къызэкІэлъэклох

А лъэхъаным КыкыI Юрзикерскэ репертуар къэзыгъэ-баигъэ ролых кавказ темати-кэм ехынылгъэ спектаклэхэм къашишыгъэхэр. М. Лермонто-вым ипроизведение техыгъеу «Бэла» зыфиорэм (режиссе-рыр М. Шэуджэн) къушхъэ лъагхэр, ос шыгу лыдхеу ты-гъэм пешшэтхэрэр, мэз гъэкын-гъэ шхъонтэ кырхэр зидунэе Казбич ироль къашишыгъ.. Артистым зэрэтигъэльгъурэм-кіэ, ар гу плтыр-стыр, къуи-шшэштыхмкіэ зэблэжьынэу щы-тэп. Ролыр лъяныкьюзэзащэ мыхъуным фэшл шъэбэгъэ нэ-шанэу хильхъаягъэм образыр нахъ гъашшэгъон къышыгъ.

мэу «Күштэхээчэс пшъашь»
зыфиоу М. Лотковым ыгъэу-
цугъэм Осмэн иролькэе Юрэ
хэлэжьагь. Цыф щынагъоу,
нэшэнэжьмэ альхээгъэ Осмэн
пшъашьэу кыифэмьеер хыила-
гъэкэе кыышэн имурадэу ны-
сэшэ джэгум зыфегъэхъазы-

скэм ироман тэхыгъээ Тхьакумэшэ Налбый ыгъэуцугъ, зыпарэкИи емыхъырэхъышэжъэу, ицыхъэ тельэу Корчагиным ироль Кыкыым кыфи гъэшьошагъ. Хэукъуагъэп режиссеры.

Граждан заом щыпсыхъэгээ
Корчагиныр артистым зэрэти-
гъэльгъурэр революциер ыгу
щылхырыкыгъэу, щылаклэм
ибэнэкло-гъэпсаклоу, мыхъурэм
емызэгъэу, шэн пытэрэ щэлэ-
гъэшхорэ зыхэлхэу, иштошь-
хууныгъэ гүнэнчьеу ары. Кыл-
кыым Корчагиныр чылпэу зэ-
рыфэрэм елъытыгъэу чэфэуи,
нэшхъэеуи, гушлом хэтэуи, гу-
мэккыым зэридзэуи, рэхъватэуи,
зэккенагъэуи тапашхъэ кын-
рэгъэуцо. Спектаклыр оклофе
ащ уфэгумэккы, образым икъэ-
тын кыулайныгъэу кынфиго-
тыгъэм, темпераментэу хиль-
хягъэм уалыгъэу зэхапшэу
үепллы.

Джэбагъэ и Іуашъхъ

Къуекъо Налбый идрамэу «Псым ыхыырэ ىушъхъэр» зэхъылыгъэр Краснодар псыубытып! эу тихэку щагъэлсыгъэм цыифхэр гумэкъыгъо зэрэхидзагъэхэр ары. Лыжъ ىушэу Джэбагъе иобразк! э а гумэкъыр зэхэтэзгъэшагъэр Кыкы Юр, зыгъэуцугъэр Сулеймэн Юныс. Къуаджэм шъхъащыт ىушъхъэр лыжъым ىуаримыгъэхы шоицъо сыйд фэдизэр үүж зети зыпары къикыгъэп. Джэбагъе моральнэ ыкы нравственне члэнгъэшхоу ышыгъэр, ыгук! э къинеу ыльэгъурэр артистым куоу къыгъэлтэгъуагъ, психологияческэ къетыкъэм рыхлиуагъ, образын ыкупк! нэсигыг. Джэбагъе ильэгап!, ицыифыгъо ىушъхъэ зэрэшлокодырэр угук! э зехапшшэй артистым ыгъэлсыгъ

зэхапшэу артистын ыгээсэйг. Роль 200-м ехүу Кыкы Юрэ тисценэ кыышшигэй. Пстэуми ипъектогыгэй гээз нэктубгын уакыщыгүүгэйн пльэксинэп, ау заулэмэ ацэл къеслон: профессор лыжъеу Полежаевыр — «Беспокойная старость» (Л. Рахманов), Хъахбуэрээ Шыхъанчэрий — «Хыишээм икье-жьап!», псэлыхъо лыжъеу Джыркыжъий — «Дэхэбари-нэ ихьакиэш» (Е. Мамый), городничир — «Ревизор» (Н. Гоголь), хэсэ тхъаматэр — «Мэдэя» (Къ. Натхъо), Къайтыкъу — «Ашэрэмрэ къэзыщэхэрэм-рэ» (А. Шэртан), Вурм — «Хыилагьэмрэ шүүлтэгүүнгэхэрэмрэ» (Ф. Шиллер), Лебедевыр — «Иванов» (А. Чехов), Кыхъэр — «Іэнатээм игъэрхэр» (Ч. Мурат), Хъаныкъор — «Шэуджэн Мос» (Хъ. Шхъапльекъу), Михай — «Святая святых» (И. Друце), нэмыкхэри. Мы рольхэр Кыкы Юрэ итеатраль-нэ творчествэ хэушхъафыкын-га чынга шынчубытгээ закл

ГЭЭ ЧЫГПЕ ѢЫЗЫУОБЫТГЭЭ ЗАКИ.
Уигъэхъягъэхэу тызшыгушү-
кылхэрэм джыри ахэбъэхьо-
нэу, псачунгыгэ пытэ уилэнэу,
уицх-учичэф макъе ренэу уигъо-
гогъунэу, уиунагъокл шурэ
тхъягъорэ къышъబэклэу шъу-
щилэнэу, уэрэтшлэрэм утетэу
юбилеибэ къызенукынэу, джа
уи Джыркылжьеу ильэсишъэ
Іэпэ-цыпэм итэу къэпшырэм
бэклэ ушхъярлыкынэу уиньб-
дажэл хомжэл тифухэху. Юрл

ШЬХЪАПЛЬЭКЪО Къэсэй.
Сурэтхэр ЕмтЫлъ Нурбый

ИСКУССТВЭМ ЩЫЦТЭРЫПОХЭР

Икъашъохэмкэ Къыддэгүчүйэ

Урысыем, Адыгейм язаслуженнэ артистэу Бэрзэдж Сыхватбай Адыгэ Республикаэм и Къэралыгъо ансамблэу «Налмэсым» икъашъуакы. Шэкіогъум и 25 — 26-м Мыекуапэ щыклощ концертхэм зафигъехъазырзэ, гүшүэгъу тыфэхъугъ.

— «Налмэсым» ия 60-рэ ильэс ихэгъеунэфыкын сыхэлэжьагь, — къеугатэ Бэрзэдж Сыхватбай. — Пчыхъэзэхахъэр шүүкэ сыйгү къэгъыжы. Тиансамблэ ия 80-рэ ильэс гъешэгъонэу тэгээ мэфэкы.

— Темир Кавказым ирес-публикэхэм шъуащыагь. Искусствэр зикласэхэм сыда къышуалорэр?

— «Налмэсир» Кыблэм, Темир Кавказым яансамблэ цэрийн. Тиштуашэхэр, къашохэр ашдохахэх, нахыбэрэ талукэ ашдоигъу.

— Артистыр спортсменым фэд. Лъэгэлээ хэхыгъэм нэсигъеу, илэпээсэнэгъе

зыпкь итэу къыгъэлъэгъон феа.

— Искусствэмрэ спортымрэ зэлхыгъэхэу сэлъытэ. Спортым сыйкыпкырыкызэ къашохэм зафэсэгъехъазыры.

— Кавказ шъольырым ит-рююч анах дэгъо уальытэ. Пчынэр пыгъэу зыогъэчэрэгъу...

— Спорт гимнастикэм сывылэу юлкэ-льэлкэхэр сэгээ-пытэх. Къашоу къесшыхэрэг артистэу сигүсэхэм, художественнэ пащэу Хьоджэе Асплан яшушагъэу сэлъытэ. Ахэр симыгъусэхэу къашом тамэ естын, поэ кыпзыгъэлкэн слъекыщтэп.

— Сыхватбай, къэрал зе-

Бэрзэдж Сыхватбай.

фэшхъафхэм уащыагь. Зэгээшэнхэр ошыха?

— Тыркуем, Иорданием, Израиль, Францием, Ахбазын, Германием, нэмыхкхэм сащыиэу «Налмэсым» йэгу къыфытехээ зыхуукэ, Адыгэ Республикаэм гүкэ сыкъэгэлэе, тилахылхэм, тээгъэсагъэхэм гүшүэ фабэхэр къялонэу сифай. Тыдэ тилуагъами, Адыгейм ыцээ искуствэм лъагэу щытэты тшоигъу.

— Пчыхъэзэхахъэр шуийэ-

щытэр макэп. Уикъашъохэмкэ сыда цыфмэ къяпюо тшоигъор?

— Къашоу лъэлкыым иджээ-макь. Концертхэм яплыхэрэм къашохэмкэ садэгүшүэу сэлъытэ. Кэлэеджаклохэр, спортсменхэр къыскырылыхэу къэбархэр зэхэсэхыжых. Сыфай нахын бэрэ згэгушонхэу.

— Уигухэлъышуухэр Тхэм къыбдэгъэхъуух.

— Тхаяуягъэлпсэу.

Зэхэзыщагъэр ыкИ къыдэзыгъэкырэр: Адыгэ Республикаэм лъэлкъи Иофхэмкэ, Икыб къэралхэм ашы-псэурэ тильэп-къэгъухэм адырьиэ зэлхынгъэхэмкэ ыкИ къэбар жъугъэм иамалхэмкэ и Комитет Адресыр: ур. Крестянскэр, 236

Редакциер зидэшыиэр: 385000, къ. Мыекуапэ, ур. Первомайскэр, 197.

Телефонхэр: приенмэр: 52-16-79, редактор шхьаIэм иапэрэ гуадзэр: 52-49-44, редактор гуадзэр-пшъэдэгыж зыхыре секретарыр: 52-16-77.

E-mail: adyvoice@mail.ru

Зыщаушыхытыгъэр:

Урысые Федерацием хэутын Иофхэмкэ, телерадиокъетынхэмкэ ыкИ зэлъы-ИссыкИ эамалхэмкэ и Министерствэ и Темир-Кавказ чыпэ гъэйорышапI, зэраушыхытыгъэ номерыр ПИ №ТУ23-00916

Зыщаухаутырэр

ООО-у «Полиграф-ЮГ», 385000, къ. Мыекуапэ, ур. Пионерскэр, 268

ЗэкIэмкИ
пчыагъэр
3661
Индексхэр
52161
52162
Зак. 752

Хэутыным узшыкIэтхэнэу щыт уахьтэр

Сыхьатыр 18.00
ЗыщыкIэтхэгъэх уахьтэр
Сыхьатыр 18.00

15. «Мэшыкъу» — 15
16. «Ангушт» — 15.
2016 — 2017-рэ ильэс ешэгъум командэ пэпчээ зэлүүкэгъу 16 щыриагь. Зэнэкьоу 2017-рэ ильэсир гээтхэпэ мазэм и 12-м щылаублэжьыщт. «Зэкъошныгъэм» «Легион» Махачкала тикъалэ къыргэблагъэ.

Апэрэ къеклокыгъор зэраухыгъэм ехылгэлэгъэ тхыгъэхэр къыхэтыуыщих.

2. «Армавир» — 32
3. «Афыпс» — 31
4. «Черноморец» — 30
5. «Биолог» — 25
6. «Чайка» — 24
7. «Шыачэ» — 23
8. СКА — 23
9. «Краснодар-2» — 22
10. «Спартак» — 20
11. «Динамо» — 19
12. «Кубань-2» — 18
13. «Зэкъошныгъэм» — 17
14. «Легион» — 16

Нэклубгъор зыгъэхъазырыгъэр ЕМТЫЛН Нурбий.

Редактор шхьаIэр Дэрбэ Т. И.

Редактор шхьаIэм игуадзэр

МэшлIэкъо С. А.

Пшъэдэгыж зыхыре секретарыр ЖакIэмкъо А. З.

КІЭЛЭЕГЬАДЖЭХЭМ ЯЗЭНЭКЬОКЬУ

ЯшIэнныгъэ хагъахъо

Адыгэ Республикаэм ия IV-рэ зэнэкьоу «2016-рэ ильэсир искустввэхэмкэ кіэлэцыкыу еджапIэм икэлэеэгъэдэжэ анах дэгъу» зыфиорэр Мыекуапэ щэкю. Шэкіогъум и 22 — 24-м искустввэхэмкэ республике колледжым кіэлэеэгъаджэхэм яшIэнныгъэ къышагъэльэгъошт.

Теуцожь, Кошхэблэ, Тэхүтэмыкье районхэм къарыкыгъэхэм гүшүэгъу тафхэхъуг.

— Искусствэр сшьогъэшэгъон, — кытыуагь республикаэм изенэкьоуухэм бэрэ ахэлэжьэрэ Белла Цаликовам. — ЕджапIэу Кошхэблэ дэтым кіэлэцыкыуухэр щысэгъасэх. Мыекуапэ щыклюрэ зэлүүкэгъэхэм кіэлэеэгъаджэу ашыслээгъэхэм ялошаклэ нахышоу зыщызгъэгъозэшт.

Гъобэкьюа искустввэхэмкэ иеджапIэ икэлэеэгъаджэу Тхарькохъо Дариет игъусэ кіэлэцыкыуухэр театрэм нахь фэшагъэх. Тарихын ехылгэгъе къэшыгъохэр, пышсахэм къахахыгъэ едэгъохэр ашоогъэшэгъонох. Нашхъо Асфар, Тхарькохъо Суандэ, Стлашъу Фаридэ дахэу фэлагъэхэу пчэгум къихъагъэх. Къуджэм уикэу къалэм узы-клюкэ пльэгъурэм, зэхэпхырэм

уасэ афэпшын зэрэфаэр гъобэкьюе кіэлэцыкыуухэм дэгъоу

къагурэо. ЯшIэнныгъэ хагъэхуяа гээчээ зэрэгээжьыщтим яцыхэ тель.

Зэнэкьоуур концерт хэхыгъэхэе шэлкогъум и 24-м аухыт.

Сурэтхэм арьтхэр: кіэлэеэгъаджэу Б. Цаликовар, гъобэкьюе еджаклохэу С. Тхарькууахъор, А. Нашхъор, Ф. Стлашъур.

ФУТБОЛ

Гъэтхапэм нэс тяжэшт

Урысыем футболымкэ изэнэкьоу хэлэжьэрэ командэхэу купэу «Кыблэм» хэтхэм зичэзыу зэлүүкэгъухэр шэлкогъум и 20-м яагъэх. Мыекуопэ «Зэкъошныгъэр» «Ангушт» Назрань дешшагъ.

Кіэуххэр
«Кубань-2» — «Ротор» — 0:5, «Спартак» — «Черноморец» — 2:0, «Мэшыкъу» — СКА — 2:0, «Легион» — «Биолог» — 1:0, «Ангушт» — «Зэкъош-

ныгъ» — 0:0, «Армавир» — «Шыачэ» — 0:0.

ЧыпIэу
зыдэштыхэр

1. «Ротор» — 41

Нэклубгъор зыгъэхъазырыгъэр ЕМТЫЛН Нурбий.

